

2016 m. birželio 7 d., Nr. 12
Vilnius

Socialinės apsaugos ir darbo ministrei Algimantai Pabedinskienei

KOPIJA:

Seimo švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininkui Raimundui Paliukui

Švietimo ir mokslo ministrei Audronei Pitrėnienei

DĖL PASIŪLYMŲ VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ ĮSTAIGŲ DARBUOTOJŲ DARBO APMOKĖJIMO ĮSTATYMO PROJEKTUI

Lietuvos švietimo profesinė sąjunga (LŠPS) ir Lietuvos švietimo įstaigų profesinė sąjunga (LŠIPS) išnagrinėjo Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo projektą ir pagal kompetenciją siūlo:

1. Atsižvelgiant į tai, kad, Lietuvos Respublikos Vyriausybė po ilgų ir įtemptų derybų su švietimo profesinėmis sąjungomis pažadėjo, pedagogų atlyginimams kelti 2016-2020 metams skirti 195,8 mln. Eurų ir yra sudaryta Pedagoginių darbuotojų darbo užmokesčio didinimo programa, taip pat įvertinus pedagoginių darbuotojų darbo ir darbo apmokėjimo specifiką, LŠPS ir LŠIPS siūlo iš 1 str. 1 d. numatytos įstatymo taikymo srities išimti pedagoginius darbuotojus ir to paties straipsnio 3 d. numatyti, kad šis įstatymas netaikomas švietimo įstaigų darbuotojams.

2. 4 str. 1 ir 2 p. numato biudžetinių darbuotojų pareigybių diferenciaciją pagal lygius. Atkreiptinas dėmesys, kad į A ir B lygio pareigybes pateks tas pačias ugdymo programas vykdančios, tik skirtingose aukštojo mokslo institucijas – arba universitetus, arba kolegijas – baigę asmenys, nes Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 48 str. 1 d. 2 p. nustato teisę dirbti mokytoju pagal bendrojo ugdymo, profesinio mokymo ir neformaliojo švietimo programas asmenims, įgijusiems aukštąjį (aukštesnįjį, įgytą iki 2009 metų, ar specialųjį vidurinį, įgytą iki 1995 metų) išsilavinimą. Vadinasi, jiems bus nustatytas ir skirtingas darbo užmokestis, nors jie užims tas pačias pareigas ir dirbs tą patį darbą.

3. 6 str. 3 d. 4 p. numato, kad biudžetinės įstaigos darbuotojo pareigybės aprašyme turi būti nurodytas pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientas arba koeficientų ribos. Šiuo metu galiojančioje pedagogų darbo apmokėjimo tvarkoje tarnybinio atlyginimo koeficientų ribų („šakučių“) taikymas visiškai save diskreditavo, nes nebuvo nustatyti bent kiek patikimi jų nustatymo kriterijai,

susiję su darbo kokybe, apimtimis ar svarba. Buvo taikomas vienintelis kriterijus – atlyginimo fondo dydis, t.y., jei atlyginimo fondas leisdavo, būdavo nustatomos aukštesnės koeficientų ribos, jei neleisdavo – koeficientų ribos būdavo minimalios. Tokiu būdu už tos pačios kvalifikacijos reikalaujantį tokios pačios apimties darbą skirtingų įstaigų (o kartais net skirtingiems tos pačios įstaigos) darbuotojams būdavo nustatomas skirtingas darbo užmokestis. Švietimo profesinių sąjungų ir Švietimo ir mokslo ministerijos sutarimu pedagogų tarnybinio atlyginimo koeficientų ribos („šakutės“) turi būti panaikintos nuo 2017 m. sausio 1 d.

4. 8 str. 1 d. numato, kad tvirtinamas naujas pareiginės algos bazinis dydis negali būti mažesnis už esamą pareiginės algos bazinį dydį, išskyrus atvejus, kai iš esmės pablogėja valstybės ekonominė ir finansinė būklė. LŠPS ir LŠĮPS nuomone, „ (...) išskyrus atvejus, kai iš esmės pablogėja valstybės ekonominė ir finansinė būklė“ yra iš esmės spekuliatyvi sąvoka, nes nėra nurodyta institucija, priimant formalų sprendimą dėl būklės blogėjimo, nei kriterijai, kuriais vadovaujasi konstatuojant faktą, kad iš esmės pablogėja valstybės ekonominė ir finansinė būklė.

5. 9 str. 2 d. numato, kad biudžetinės įstaigos vadovo pareiginės algos pastovioji dalis nustatoma atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo nustatyta tvarka patvirtintą biudžetinės įstaigos didžiausią leistiną darbuotojų pareigybių skaičių. LŠPS ir LŠĮPS nuomone, švietimo įstaigų vadovų atlyginimo pastoviosios dalies dydžio negalima sieti su didžiausiu leistinu darbuotojų pareigybių skaičiumi. Pirma, didelė dalis švietimo įstaigos darbuotojų – pedagoginiai darbuotojai (mokytojai) – neįeina į nustatomą didžiausią leistiną darbuotojų pareigybių skaičių, nes jie nėra etatiniai darbuotojai. Antra, siejant direktoriaus atlyginimo dydį su darbuotojų skaičiumi, jis bus suinteresuotas didinti mokytojų skaičių, kas labai sumažins jų turimų pamokų skaičių, o tai tiesiogiai nulems jų atlyginimų mažėjimą.

6. LŠPS ir LŠĮPS nuomone, 9 str. 5 d. numatytos biudžetinių įstaigų vadovų pavaduotojų, vyriausiųjų buhalterių ir vidaus audito tarnybų vadovų, biudžetinių įstaigų vadovų pavaduotojų ūkio ir bendriesiems reikalams, administracinių ir struktūrinių padalinių vadovų pavaduotojų pareiginės algos pastoviosios dalies dydžio koeficientų ribų nustatymas netinka švietimo įstaigoms, nes esant dabartinei „krepšelio“ finansavimo sistemai, tikėtina, jog visada maksimali riba bus taikoma didelėse mokyklose, kur didesniai darbo užmokesčiui lėšų pakanka, o mažose, kur mokosi mažai mokinių ir jaučiamas nuolatinis lėšų stygius, bus taikoma minimali riba. Tokiu būdu, už tos pačios kvalifikacijos reikalaujantį tokios pačios apimties darbą skirtingų įstaigų darbuotojams bus nustatomas skirtingas darbo užmokestis.

7. 9 str. 7 d. nustato, kad kultūros ir meno darbuotojų, socialinių paslaugų srities darbuotojų, sveikatos priežiūros darbuotojų, pedagoginių, kūno kultūros ir sporto pareigybių, sąrašai patvirtinami įvertinus šakos profesinių sąjungų atstovų nuomonę. LŠPS ir LŠĮPS mano, kad ši nuostata yra niekinė, kadangi neįpareigoja atsižvelgti į profesinių sąjungų nuomonę ir numato tik formalų socialinį dialogą, kurio metu profesinės sąjungos turi būti išklaudytos, tačiau neturi jokios įtakos sprendimo priėmimui. LŠPS ir LŠĮPS siūlo keisti šią formuluotę ir išdėstyti sekančiai: „... suderinę

atitinkamos šakos kolektyvinėje sutartyje. Jei kolektyvinė sutartis nėra sudaryta – atsižvelgus į šakos profesinių sąjungų atstovų nuomonę.“

8. Dabartinėje pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkoje numatyta, kad tarnybinių atlyginimų koeficientai nustatomi suderinus su darbuotojų atstovais (profesinėmis sąjungomis), atitinkamai LŠPS ir LŠIPS siūlo 9 str. 8 d. suderinti su pasiūlymu 9 str. 7 d. ir numatyti, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė, atsižvelgdama į biudžetinių įstaigų darbo pobūdį, svarbą Lietuvai, nacionalinį ir tarptautinį pripažinimą, biudžetinių įstaigų dydį, įvertindama darbo sąlygas, atsižvelgus suderinus atitinkamos šakos kolektyvinėje sutartyje. Jei kolektyvinė sutartis nėra sudaryta – atsižvelgus į šakos profesinių sąjungų atstovų nuomonę. Jei nėra kolektyvinės sutarties įvertinus šakos profesinių sąjungų atstovų nuomonę, į šakos profesinių sąjungų atstovų nuomonę, pagal šio įstatymo 1–4 prieduose įtvirtintas pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientų minimalių ir maksimalių dydžių ribas sukonkretina, detalizuoja biudžetinių įstaigų pareigybių grupių pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientus arba jų minimalius ir maksimalius dydžius pagal ekonominės veiklos sritis.

1. Pabrėžtina, kad formuluotė „(...) atsižvelgdama į biudžetinių įstaigų darbo pobūdį, svarbą Lietuvai, nacionalinį ir tarptautinį pripažinimą“ yra iš esmės spekuliatyvi, nes nėra nurodyti nei kriterijai, nei tvarka, kuria vadovaujamosi Lietuvos Respublikos Vyriausybė nustatinės konkrečių švietimo įstaigų svarbą bei nacionalinį bei tarptautinį pripažinimą.

2. Atkreiptinas dėmesys, kad dabar galiojančioje pedagogų darbo apmokėjimo tvarkoje tarnybinio atlyginimo koeficientų ribų („šakučių“) taikymas visiškai save diskreditavo, nes nebuvo nustatyti bent kiek patikimi jų nustatymo kriterijai, susiję su darbo kokybe, apimtimis ar svarba. Buvo taikomas vienintelis kriterijus – atlyginimo fondo dydis, t.y., jei atlyginimo fondas leisdavo, būdavo nustatomos aukštesnės koeficientų ribos, jei neleisdavo – koeficientų ribos būdavo minimalios. Tokiu būdu už tos pačios kvalifikacijos reikalaujantį tokios pačios apimties darbą skirtingų įstaigų (o kartais net skirtingiems tos pačios įstaigos) darbuotojams būdavo nustatomas skirtingas darbo užmokestis.

3. Švietimo profesinių sąjungų ir Švietimo ir mokslo ministerijos sutarimu pedagogų tarnybinio atlyginimo koeficientų ribos („šakutės“) turi būti panaikintos nuo 2017 m. sausio 1 d.

4. 9 str. 9 d. nustato, kad nustatant pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientus, ne daugiau kaip 10 procentų biudžetinėje įstaigoje esančių pareigybių papildomai įvertinama pedagogo, kvalifikacinė kategorija. LŠPS ir LŠIPS nuomone, tokios nuostatos įgyvendinimas švietimo įstaigoje iš esmės pažeistų darbuotojų teises, nes jose yra gerokai daugiau nei 10 procentų kvalifikacines kategorijas turinčių darbuotojų.

5. 9 str. 10 d. LŠPS ir LŠIPS siūlo suderinti su šiuo metu galiojančia pedagoginių darbuotojų apmokėjimo tvarka ir numatyti, kad biudžetinės įstaigos darbuotojo pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientą nustato biudžetinės įstaigos vadovas, suderinęs su darbuotojų atstovais.

6. LŠPS ir LŠIPS nuomone, 9 str. 11 d., nustatanti, kad mokytojams pareiginės algos pastoviosios dalies valandinis tarifinis atlygis nustatomas už 18 pedagoginio darbo valandų per savaitę

švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka, pasikonsultavus su šakos profesinių sąjungų atstovais, pažeidžia lygių galimybių principą, kadangi išskiria mokytojus iš vieningos darbo apmokėjimo sistemos, kurią nustato įstatymo projektas, ir jiems palieka valandinę – tarifinę darbo užmokesčio sistemą. Toks reguliavimas suponuoja diskriminacinius mokytojų atlyginimus, kadangi jie priklausys ne tik nuo aukščiau išdėstytų kriterijų, bet ir nuo moksleivių skaičiaus mokykloje.

7. 10 str. 2 d. LŠPS ir LŠIPS siūlo atsisakyti nuostatos, kad biudžetinės įstaigos darbuotojo pareiginės algos kintamoji dalis gali būti nustatyta ne anksčiau kaip po 6 mėnesių nuo darbuotojo priėmimo į pareigas dienos, kadangi tokiu būdu naujai priimtas darbuotojas 6 ir daugiau mėnesių (galutinio termino nėra) nebus motyvuotas dalį funkcijų atlikti kokybiškai. Be to, 14 str. 3 d. numato, kad užduotys, siektini rezultatai su jų vertinimo rodikliais naujai priimtam darbuotojui turi būti nustatyti nelaukiant 6 mėnesių.

8. LŠPS ir LŠIPS pabrėžia, kad 10 str. 3 d. numatyta formuluotė „iki 50 procentų“ švietimo įstaigoms netinka, nes esant dabartinei „krepšelio“ finansavimo sistemai, tikėtina, jog visada maksimali procentų riba bus taikoma didelėse mokyklose, kur didesnam darbo užmokesčiui lėšų pakanka, o mažose, kur mokosi mažai mokinių ir jaučiamas nuolatinis lėšų stygius, bus taikoma minimali procentų riba. Tokiu būdu, už tos pačios kvalifikacijos reikalaujantį tokios pačios apimties darbą skirtingų įstaigų darbuotojams bus nustatoma skirtinga kintamoji pareiginės algos dalis.

9. Nuo darbuotojų vertinimo tiesiogiai priklauso jų atlyginimo dydis, todėl ir vertinimo tvarka turi būti suderinta su darbuotojų atstovais. Dėl šios priežasties LŠPS ir LŠIPS siūlo 14 str. 2 d. numatyti, kad veiklos vertinimo tvarka, suderinama atitinkamos šakos kolektyvinėje sutartyje, o jei nėra kolektyvinės sutarties, veiklos vertinimo tvarkos tvirtinamos, įvertinus atitinkamos šakos profesinių sąjungų atstovų nuomonę.

10. 14 str. 8 d. LŠPS ir LŠIPS siūlo suvienodinti įstaigos vadovų bei darbuotojų veiklos vertinimo tvarką ir pasekmes už vienokį ar kitokį įvertinimą, kurios numatytos 14 str. 9 d.

Lietuvos švietimo įstaigų profesinės sąjungos pirmininkas

Eugenijus Jesinas

Lietuvos švietimo profesinės sąjungos pirmininkas

Audrius Jurgelevičius

Dokumento originalas siunčiamas nebus